DE

CALCULIS BILIARIIS

ET

MORBIS, QUI EX ILLIS POSSUNT ORIRI.

DISSERTATIO

INAUGURALIS

QUAM

CONSENSU ET AUCTORITATE

GRATIOSI

MEDICORUM ORDINIS

IN ALMA

LITTERARUM UNIVERSITATE GRYPHICA

PRO SUMMIS

IN MEDICINA, CHIRURGIA ET ARTE OBSTETRICIA

HONORIBUS

RITE IMPETRANDIS

1851

DIE XVII. MENSIS JULII ANNI MDCCCLI

PUBLICE DEFENDET

AUCTOR

CAROLUS PISTOR,

RHENANUS.

OPPONENTIBUS:

W. MILSCHEWSKY, MED. DR.

J. MITTMANN, MED. DR.

E. GIESLER, MED. CAND.

GRYPHIAE,

TYPIS FRIDERICI HACHE.

Quaedam de autoribus priorum temporum, qui de calculis biliariis scripserunt.

Quum iam antiquorum temporum medicis calculi renum vesicae urinariae fuerint cognoti iique de bile et hepate ulta iam libris tractarint, maxime est admirandum, quod ictum biliarium calculis quoque obstrui posse et calculos vecae felleae saepe inesse penitus ignoraverint. Cuius rei ae sit caussa, variae sunt scriptorum opiniones, quorum alii norantiam anatomices, alii, quod bestiarum modo cadavera erumque fuissent dissecata, caussam habebant; sed qualismque est, id tamen in dubium vocari nequit, ante saeculum cimum sextum neminem scriptorum calculorum biliariorum entionem fecisse. Quo saeculo quum ingenua studia atque tes semper magis magisque colerentur, medici et notitia torum Graecorum et multis cadaverum sectionibus, quas tum rimis Berengarius Carpensis, Fallopius, Vesalius, stachius, alii fecerant, ad maiorem artis medicae pervenunt scientiam. Quis autem medicorum primus calculorum iariorum fecerit mentionem, non satis constat; primi de iis ipsere Fallopius, Vesalius et Fernelius, qui codem

fere tempore vivebant. Benivenius [1]) quidem, qui ante eo: vivebat, enarrat casum, in quo calculus magnus et niger i vesica fellea mulieris et multi alii in sacco per peritonae partem effecto erant inventi; sed Fernelius, summus sua aetatis medicus, unus est inter primos autores, qui in sectio nibus cadaverum calculos biliarios inventos esse narraverunt et ipse primus, qui calculos per anum emissos observavit Dicit enim [2]): „Quin etiam post diturnum icterum, oborto al „profluvio, huius naturae innumeros calculos instar speri a „hordei in plerisque exturbari deprehendimus.“ Magnitudinem quidem calculorum cognovit ille, sed nullum morbum qui e illis posset oriri, nullum praesentiae signum scisse videtur Neque certiorem de ea re notitiam habuere Camenicenu et Matthiolus, qui de calculis ipsis quoque scripsere e paullo post Fernelii tempus florebant. Melius Kentmannus eiusdem fere aetatis, in libro (cuius est titulus: Joh. Kent manni calculorum, qui in corpore ac membris hominum in nascuntur, genera XII descripta cum historiis. 1565.) magni tudinem, figuram, stucturam calculorum descripsit. Ex e tempore omnes fere anatomici calculos biliarios commemo rant, dum eorum symptomata maxime in tenebris versabantu eiusque temporis scriptores perquam breviter ea attingebant.

Plerique autorum saeculi decimi septimi calculorum bilia riorum eo loco mentionem faciunt, ubi de ictero scribunt cuius caussis eos adnumerant. Sennertus, Riverius, Ett müllerus, Sylvius de le Boe, Willisius Baglivius alii in eorum numero sunt. Baglivius in libro, quem de bili

1) Ce abditis morborum caussis.

2) Patholog. Lib. VI. Cap. V. Paris 1838.

tura scripsit, haec fecit verba: „Si icteros videas pertina-
es vel sanatos vel recidivantes, pro certo habeas, eos a
alculo felleo oriri et proinde incurabiles praedicito, quod
adaverum sectiones te docebant.“ — Morton, qui versus
eculi decimi septi finem Londini vivebat, colicam quidem
paticam calculis ortam cognovit et saepe illos in supersti-
n vesicis dignovit, sed per anum interdum emitti eos ne-
vit morbumque ipsum habuit insanabilem. Quin etiam in
denhami libris, acutissimi illius ac sagacissimi medici,
il invenitur, unde illum calculos biliarios cognosse appa-
t; atque ipse Boerhave, qui illos satis bene cognosse
itur, nihil de iis litteris tradidit. Nonnulli alii eius tem-
is scriptores anatomicam calculorum naturam bene cogno-
unt, sed eorum symptomatum erant maxime ignari. Ruysch
pera omnia Amst. 1737.) in libris suis multos casus enar-
, in quibus calculi in cadaverum sectionibus sunt inventi
ipse animadverterat nonnullos esse per anum emissos, sed
uratius nihil de iis tradidit. Atque etiam Morgagnius
sedibus et caussis morborum anatomen indagatis. Batav.
55 et Leid. 1767, Lips. ed. Just. Radius 1827—29.),
issimus ille anatomisus, qui permultos calculos in sectio-
is invenerat eorumque virtutes figuramque accuratius de-
psit, admodum paucam de iis habuit notitiam, si in cor-
e erant superstites, ac claros eorum ignovit effectus.

Postquam autem calculi illi per alvum saepius emoti ani-
versi et molestiae eorum qui iis laborabant, melius ob-
atae erant eaeque cum eorum morbis conferebantur, in
um cadavere calculi erant inventi, nonnulli medici hanc
accuratius et diligentius observare et de ea scribere

coeperunt. Inter hos sunt clarissimi Bianchi, Fr. Hoff mann, Th. Ph. Schacht, A. Monro, Simson, va Swieten. Bianchi, artis medicae praeceptor Taurinensi librum scripsit, quem nominavit: „Historiam hepaticam, „anatomia et morbis hepatis" [3]), ibique multas fecit litter de calculis illis, sed exceptis multis casibus et ab ipso o servatis et e veterum scriptorum libris collectis, paullul admodum boni iis inest, quum observationes et praecep eius non accuratae, sed maxime leves sint. Meliora, plus minus imperfecta F. Hoffmann de calculis scripsit libro, qui est inscriptus: „Medicina rationalis systematic Halae 1726. Tom. IV. Sect. 2. Cap. 3. Schacht disser tione scripta de aegro icteritia phthisi laborante (Herpip 1727.) casum enarrat viri ictero laborantis, qui multos v riosque calculos cum faecibus emiserat. Monro libello ictero scripto, qui primo libro Edinburgensium dissertationum inest, firmis argumentis demonstrat, icterum obstructo calc lis ductu cystico et impedito in duodenum bilis effluvio e oriri saepe solere eaque de caussa medicorum non min esse, hos calculos removere, quam calculum renalem uretere obstruentem in vesicam urinariam pellere. Eidem libro in dissertatio Simsonii, qui casum quendam enarrat, quo m lestias, quae calculis biliariis oriri possunt, bene se sc ostendit. Multa atque accurata scripsit van Swieten (Co ment. Tom. III.) et multas quas ipse fecerat observationes bona suis ipsius observationibus probata praecepta. Hall in opusculis pathologicis (opuscula pathologica Histor. 38 et

---

1) Aug. Taur. 1710. 1716. Genev. 1725.

4) Medical Essays and Observat.

ova Comment. Goetting. T. VIII. pag. 8.) accurate magnitu-
nem, figuram, colorem, structuram calculorum illorum de-
ripsit, nihil autem de symptomatibus. Thomas Coe libro,
i est inscriptus: „Treatise on biliary concretions; or stones
n the Gall-Bladder and Ducts. London 1757." multos et ab
so et ab aliis observatos casus multaque utilia ac bona de
e calculorumque biliariorum origine, natura, symptomatibus
cura scripsit. Multae quoque bonae sunt observationes in
cello, cuius autor est James Maclurg et titulus: „Expe-
ments on the humain bile and Reflexions on the biliary
cretion. London 1772." Plures quoque observationes atque
perimenta nobis tradidit H. F. Delius libro, qui est scriptus
cholelithis. Erlangen 1784. — H. Durande [5]) experi-
nta descripsit ad calculos aethere sulphurico et oleo tere-
tinae curandos facta. Th. Sömmering scripsit de con-
mentis biliariis corporis humani. Francof. a. M. 1795.

Ex hoc tempore omnes fere autores, qui de pathologia
ctaverunt, calculos biliarios commemorant; quorum optimos
iis quae sequuntur nominabo.

Caput I.

De calculorum biliariorum sede et virtute physica.

Ut in ceteris corporis organis destinatis ad secernendos
ores, variis de caussis aut conjunctis singulis eorum ele-
ntis aut procreata nova materia, corpora existere possunt

---

5) Betrachtungen über die Wirkung der Mischung des Schwefel-
rs und flüchtigen Terpentinöls bei Leibschmerzen, die von Gallen-
nen entstehen. Helmst. 1791.

lapidea ac solida, ita in illo quoque organo, quod ad bile secernendum aptum est, existunt saepe calculi, qui biliarii s fellei seu cholelithi sunt nominati. Ad bilem autem sece nendam reservandamque quoniam hepar, ductus hepaticu cysticus et choledochus et resica fellea sunt destinati, omnibus his calculi inveniuntur, atque etiam in ventricu tractuque intestinali sunt inventi, in quos illi transire interdu solent. Quos calculos saepius existere quam aegroto supe stite conjiciamus, cadaverum demonstrant sectiones, quibus fa tis persaepe inveniuntur; et quidem saepius in hominibu aetate progressis et in feminis, quam in adolescentibus et m ribus; atque in bestiis etiam persaepe adsunt, praesertim bubus.

Quod autem ad eorum numerum, magnitudinem, forma colorem, pondus, firmitatem, virtutem chemicam adtinet, m xima est varietas.

Saepe enim unus solus calculus et magnus vesicam fe leam plus minus explet, modo duo, tres, modo decem, vigin quinquaginta, centum atque etiam, ut autores affirmant, usq ad mille inveniuntur, qui exigui et avenae tantum similes sun

Narrat Bonnet[6]) inventos esse septingentos calculo Baillie mille, Morgagni[7]) tria millia in cystide, et num ravit Bouisson[8]) mille quadringentos et quinquaginta et museo Vratislaviensi exemplum vesicae felleae asservatur,

---

6) cf. R. J. Camerarii et J. Brunneri dipert. exhibens hepatiti d functorum exstispicia. Tubing. 1716.

7) cf. Th. Sömmering de concrementis biliariis.

8) J. Bouisson, De la bile, de ses variétés physiologiques, X Montpellier 1842.

ua septies mille quingintos et duos calculos invenerunt, ex-
guos, albi coloris, sine cortice, longos et minimi crystalli
peciem ostendentes. Existunt quoque majores una cum mi-
oribus, quorum pars saepe ita conjuncta est, ut unus tantum
desse videatur calculus. Plerumque sunt mobiles, interdum
ero adhaerent vesicae felleae et quasi sacco circumdantur.

Quod ad magnitudinem, inventi sunt singuli ovi gallinacei
agnitudine, ut Baillie narrat, atque Howship etiam cal-
ulum longum pollices duos, latum unum et quadrantem sese
venisse refert. Constat autem quo majore copia, eo minore
emper illos existere magnitudine.

Quod ad formam, permultum inter se differunt. Si enim
ius tantum adest, rotundus plerumque aut ovatus et vesicae
elleae expletae formam sumit piro similem. Quo autem ma-
r numerus, eo major formae varietas. Duo enim vel pauci
um vesicae felleae insint, rotunda quidem interdum vel ovata
rma, saepius vero sunt angulosi, sine regula formati, ita ut
perficie se tegant atque unus tantum adesse videatur.

Sunt igitur rotundi, ovati, piro similes, lati, angulosi gib-
laeves.

Ut forma eorum, ita pondus quoque varium. Plerique le-
ores aqua, praesertim quum aliquid interfuerit temporis, post-
am e corpore extracti erant, dicuntur; atque adeo nucis
ellanae magnitudine calculi pondus saepe habent unius tan-
n drachmae. Bonnetus narrat casum quendam, ubi cal-
us recens quatuor drachmarum et dimidiae erat, siccatus
um et scupulorum duorum. Hic autem commemorandus est
in, qui de virtutibus physicis perbene scripsit et contra
ntentiam Berzelii, aliorumque calculos biliarios plerumque

graviores aqua (1,06) esse affirmat, varietatem autem ponderis Cholesterini copia oriri varia. Neque minus praeclariores descriptiones apud Vogel [9]) et Rokitansky [10]) inveniuntur.

Et coloris quoque permulta varietas; plerique flavi vel fusci vel albi, multi autem marmorei, maculosi, glauci, cani et nigri sunt coloris.

Structura eorum pendet plerumque a chemica natura. Saepe molles, spongiosi, cerae similes, fragiles, ut illi qui albidi sunt, tactu saepius omnino destruuntur; sunt autem qui maxime solidi ac densi; plerique aut lamellati aut radiati crystalli speciem exhibent, si dividuntur; alii solo e succo bilis densato concreti videntur; in multis quoque invenitur nucleus cortice circumdatus.

Caput II.

De compositione eorum chemica.

Calculi biliarii ut diversi sunt quoad physicam virtutem ita quoad chemicam dispositionem maxime inter sese differunt. Quam rem quum antiquorum temporum medici omnino neglexissent, primus Galeatti [11]) leviter admodum tractavit. Observato autem Cholesterino a Poulletier de la Salle Fourcroy [12]) et Thenard [13]) Franco-Galli maiore cum

9) Vogel, Pathologische Anatomie, S. 335.

10) Rokitansky, Patholog. Anatomie, III, 371—74.

11) Galeatti in Comment. acad. Scient. Bonon. a. 1748. Tom. pag. 354 sqq.

12) Fourcroy Système Tom. X. pag. 53—69, ibi quoque inveniuntur, quae ab veteribus autoribus de calculis sunt scripta.

13) Thenard in Gehlen's Journal für Chemie IV.

iligentia ea in re versati sunt. Deinde permulti viri medici iemicam compositionem calculorum investigabant, ut Bley [14]), . de Bibra [15]), Hein [16]), Glaube, Brandes, Bally et enry [17]), Witing, Taylor, ceteri. Prae omnibus autem c memorandus est Bramson [18]) Gedanensis, qui de comsitione chemica atque origine calculorum ipsorum perbene ripsit, neque minus Dr. Seifert [19]), qui eandem rem actavit.

Distinguendi autem sunt calculi, quibus inest nucleus, ab s qui eo carent. Quod ad hos, qui nucleo carent, adtineat, int aut magni usque ad magnitudinem ovi columbini, rondi, elliptici, superficiei laevis, fusci coloris; — aut parvi agnitudine pisi adeoque nucis avellanae, nigri coloris, gibbi.

Fusci illi calculi, ut Bramson analysi chemica invenit, there fervido extracti Cholesterinum, Oleinum et perpaucam argarini massam dabant, quae adipes decimam fere totius lculi ponderis partem efficiebant. Alcohole dein extractus i restabat pulvis constabat magnam partem e biliverdinnatro. esiduum siccatum facile aqua frigida solvebatur; inde puls fervida aqua extrahebatur; quae massa 12,08 $\frac{0}{0}$ pulveris ficiebat, neque alcalice neque acide reagebat et e partibus

14) Bley in Erdmann's Journal für Chemie I.

15) Bibra in Erdmann's Journal f. pr. Ch. XII, 311.

16) Hein in Erdmann's Journal XI.

17) Glaube, Brandes, Bally et Henry vgl. Berzelius Thiesch. 373. Simon's medic. Chemie.

18) Ueber Gallensteinbildung in Henle' u. Pfeuffer's Zeitschrift r rationelle Medizin. IV. S. 193.

19) Ueber Zusammensetzung und Entstehung der Gallensteine in nle's u. Pfeuffer's Zeitschr. X. S. 121.

bilis singulis et materiis extractis constabat. Pars quaedam residui, aethere, alcohole et aqua non soluta, comburebatur et cinis, qui 11,063 $\frac{0}{0}$ massae combustae efficiebat, continebat

Natr. sulphuric. cum Natr. chlor.	—	0,728
Calcii phosphorat. cum pauca Magnesiae phosphor. et Ferri copia	—	1,165
Calcii carbonici	—	8,733
Calc. sulphuric.	—	0,437
		11,063

Illorum autem nigrorum et parvorum calculorum analys chemica hoc dabat:

a)	Extract. aqua.	—	12,931
b)	—— aethereum	—	3,208
c)	—— alcohol.	—	3,920
d)	residui	—	78,941
			100,000

Massae aqua, aethere et alcohole extractae similes sun illis in calculis fuscis. Residuum vero quod extractum acid nitrico, quia calcium sulphuratum continebat, comburebatur cineris dabat 8,435 $\frac{0}{0}$, qui constabat ex his:

Natr. sulphur., phosphor. et chlorat.	—	0,675
Calc. phosphor. cum perpauca Magnes. phosphor. et ferri copia	—	1,633
Calc. carbonic.	—	2,933
Calc. sulphur.	—	3,134
		8,435

Itaque in his multo maior copia Calcii sulphurici inve nitur, quam in illis fuscis calculis.

Venimus nunc ad illos calculos, qui nucleum habent et requentius obveniunt. Nucleus saepe medio in calculo situs nagnitudine varia et magnitudine pisi, ut saepe in magnis uoque calculis, usque ad eam nucis avellanae, colore flavo, usco vel nigro. Plerumque crystalli cholesterini radiatim b hoc nucleo in circuitum currunt aut sine regula nucleum ircumdunt. Calculi ipsi forma sunt varia, plerumque angu- osa, magnitudine pisi usque ad eam ovi gallinacei, superficie aevi, colore tum albo, flavo, fusco, tum per stratos hos tres olores ostendentes. Analysis chemica contendit, nucleum sse compositum e Biliphacin calcico, Cholesterino aliisque ilis partibus. Invenitur quoque in nucleis interdum calcii ulphurici aliquid; constat igitur, nucleos ex iisdem partibus, quibus calculi illi nucleo carentes, compositos esse. Men- onem fecit Seifert, sese in nigris illis calculis tantam rri et cupri copiam, cuius pondus accurate definiret, et in iscis ferri aliquid invénisse.

Denique commemorandi calculi, quorum compositio ab illis uos descripsimus, discrepat; sunt enim alii, quibus cavum iest, qui haud raro obveniunt, alii, qui varius obveniunt t solo fere e Cholesterino constantes nucleum non clare stendunt. Calculi fellei sunt dissolutu difficillimi; aqua ıque fervida, qua bilis solvitur nihil magis valet, quam ceteri re omnes liquores, quorum nonnulli quidem Cholesterinum a sca illa materia separare, dissolvere autem ipsos nullo odo possunt. Sed oleum amygdalarum aliaque pinguia olea eum terebinthinae et aether sulphuricus totos illos valent ssolvere. Exardescendi quoque iis inest facilitas; sed ut ceteris ita in hac virtute magna inter eos est varietas;

leviores enim pondere et nigricantes, quibus paullulum tantum aut potius nihil materiae Cholesterini, ut carbones comburuntur; ceteri autem, quibus multum illius materiae, albicantes adhibito magno calore liquescunt igni flagrantque flamma ceraeque simili odore.

Quod denique ad litteraturam hujus rei adtinet, nominandi sunt autores praeter eos, quos jam commemoravimus:

Joyeux, Journal de Pharmacie 1827 November,

Konink, Annalen der Pharmacie. Bd. XXIV.

Pleischl, Merkwürdige Krankengeschichte eines Gallensteinkranken. Prag 1826.

Bley, Chemische Untersuchung menschlicher Gallensteine in Erdmann's und Schweigger Seidels Journal für praktische Chemie. 1834. Bd. I.

O. B. Kühn, diss. de Cholestearine eique similibus pinguedinis corporis humani formis. Lips. 1828.

Stockhardt, diss. de cholelithis. Lips. 1832.

L'Heretier, Traité de chemie pathologique. Paris 1842.

Andreal junior, Journal de chemie medicale. Bd. VII.

Bailly et Henry junior, Journ. de pharmacie. Bd. XVI

Steinberg, diss. de concretionibus alvinis et Ptyalithis, cholelithis, cystolithis. Halae 1842.

Caput III.

De origine atque caussa calculorum biliariorum.

Omnes autores, qui de calculis illis scripserunt in eo consentiunt, eos magis in adultis, quam in infantibus occurrere quamquam in iuvenibus sint observati; magis in feminis, quam

n maribus; constitutionem eandem, quae adipis formationi faveat, etiam ad calculos formandos esse idoneam; inveniri ergo plerumque in obesis; qui spiritu vini, cerevisia multum abutuntur, dein melancholici, cholerici et hyponchondriaci plerumque post mortem eos exhibent neque minus ii qui multum sedent, atque Haller et Sömmering incarceratos saepe illis laborare affirmant.

Proxima autem caussa est perversa bilis et chemica et physica qualitas. Ut calculi urinarii perversa lotii virtute, orta e perversa sanguinis compositione, gignuntur, ita quoque biliarii. Bilis autem in hepate secernitur magnam partem e sanguine venae portarum. Quae vena e ceteris organorum digestionis venis sanguinem in hepar ducit atrum, a ceterarum venarum sanguine colore atriore, minore virtute ad coagulandum, minore fibrini, majore adipis, extractarum materiarum et salium et corpusculorum sanguinis copia diversum. In hepatis lobulos singulos se dividens secernit bilem, quae a ductibus biliariis recepta per ductum hepaticum et cysticum in vesicam felleam pervenit. Dum bilis modo per majus modo per minus temporis spatium in vesica remanet, partes liquidae praesertim aqua a vasis lymphaticis resorbentur, ita ut ea, quae ductibus biliariis et hepatico sit insita, hepatica nominata, majorem aquae copiam exhibeat et fusci coloris ac liquidior sit, quae autem vesicae insit, cystica nominata, magis concentrata, crassa, magis fusci coloris, foetidi odoris, amari saporis, muco commixta corpuscula nonnulla, interdum crystalla obtineat.

Analysis chemica vero de bile sana et de illa, quae calculos continet, quum sit usque ad hoc tempus maxime dubia dissentiunt inter se scriptores de genesi ipsorum calculorum.

Quies prima caussa videtur, nisi aliae praegressae sint. Minorem autem aquae copiam bilem ad conformandos calculos aptam facere nemo credit; nam etsi constet, bilem caussa aliqua aquae parte privatem esse, tum concretiones effic omnes negant, quum bilis resorbeatur, ut multis constat observationibus. Exempli gratia quum bilis, ut Berzelius et Thenard affirmant, nonaginta unam usque ad duas partes solidas inter mille contineat, inventae sunt a Bizzio trecentae, nonaginta quinque, a Chevallier [20]) centum undeviginti, a Scherer [21]) quadraginta septem partes solidas inter mille bilis partes. Alii retenta in vesica fellea per aliquod tempus bile effici posse dicunt calculos. Si per minus spatium retinetur, calculos, qui iam adsunt, adaugere illa potest, sed ipsos conformare nequit; sin per longum, in singulas partes dissolvi potest, partes autem ipsae, ut supra demonstravimus, rarissime nuclei propriam substantiam formant.

Sunt imprimis huius aetatis medici Itali, qui ferrum et cuprum, quorum parva admodum copia interdum invenitur in calculis, ad formandos calculos apta dicunt, sed hac de re tam incerta cognitio, ut optimo iure illud negari possit. De cupro in calculis invento nonnulla commemorant L. V. Berlozzi [22]) et J. F. Heller [23]). Nunc autem constat, proximam caussam calculorum ipsorum perversam partium solidarum bilem componentium esse copiam. Itaque modo hanc

---

20) F. Simon, Handbuch der angewandten medizinischen Chemie. II. Berlin 1842. S. 260.

21) Scherer, Chemische und mikroscopische Untersuchungen zur Pathologie. Berlin 1843.

22) Polli, Annali di Chimica. Milano, Juglio 1845.

23) Dessen Archiv 1845. S. 228.

odo illam bilis partem medici aptam esse ad conformandos ılculos dixerunt. Est autem difficillimum, certissime de ea iudicare, quum ratio bilis physiologica maxime sit obura, etsi Demarcay, Strecker, alii magno studio in m inquisiverunt. Est enim unica observatio [24]), bilis callos continentis recentis, quae observatio propter veterem i vitiosam methodum maxime est incerta:

	bilis calculos non continens:	—	bilis calculos continens:
uae	832,0		786,0
olesterin (?)	5,0		8,0
olepyrrhin	11,0		9,0
olesterin cum Soda coniunct.	4,0		35,0
romel	94,86		96,5
tract. carnis	2,96		5,25
ci	37,0		46,0
tron	5,15		0,0
tron phosphor.	3,45		5,50
lcii phosphor.	3,0		5,0
tr. clorat.	1,86		3,75
	1000,00		1000,00

Optime indicavit Bramson, qui calcium, si eius copia adaucta, Cholepyrrhinnatron solvere seque cum Cholerhino coniungere et hoc modo nucleum insolubilem (Cholerhincalcium) effici credidit eodemque tempore Cholesterini iam excerni. Quae sententia novis observationibus a hmann, Seifert, multis aliis factis confirmatur. Con-

24) Pauli Muratori analys. compar. hum. bilis sanae eiusque quae . complect. in: Novi Comment, acad. Scient. Bonon. a. 1839. n. III. pag. 307.

venit id quoque cum illo, quod ex physiologia scimus. He
multa observavit de ratione, qua calculi biliarii inveniunt
quod ad sexum et aetatem adtinet; inter homines sexcent
viginti feminas trecentes septuaginta et mares ducentos qui
quaginta calculis illis laborantes invenit; Heyfelder int
homines quadraginta mares modo tres. Plerumque inveniunt
apud homines annorum triginta usque ad septuaginta. Qu
ad regiones ubi frequentissime occurrunt adtinet, Canstatt[25]
praesertim Sueciam, Gottingam, Hannoveram, Angliam, H
gariam commemorat; invenitur autem in his regionibus mag
calcis copia, quae multorum calculorum caussa dici potest.

Eodem modo quo in aetate senili aliis corporis partib
insunt calcis concretiones, ut articulationibus, ceteris, eod
etiam quoque bili insunt, quum praesertim haec tunc major
calcii copiam continere dicatur. Atque etiam Becquerel
Rodier adauctam esse in senilibus Cholesterini massam, qua
quum sanguis majorem aquae copiam contineat, facilius e
cernatur, affirmant.

Denique commemorandum, usque ad hoc tempus nullu
remedium specificum contra calculos biliarios esse repertu
nam usum aetheris oleique terebinthinae, ut Durande vol
iam Thenard, et usum fontium, quibus Natron inest, chemi
analysis omnino refutavit.

Quod ad litteraturam hujus rei adtinet, nominandi a
tores hi:

Vater et Schimmer, Diss. de calcul. in vesica fell. ge
neratione. Witenbergae. 1732.

25) Eius specielle Pathologie und Therapie. Erlang. 1845. IV. S. 697.

Wendt, Vorlesung über Steinbildung in Heidelberg. Klinisch. Ann. 1830 Bd. IV. Hft. 2.

Stoeckhardt, diss. de Cholelithis. Lipsiae 1832.

J. A. Hein, Ueber Gallensteine als Krankheitserzeugnisse in Henle's u. Pfeuffers Zeitschrift. Bd. 14. 1846.

Dr. Bramson, a. a. b.

Dr. Seifert, a. a. l.

Caput IV.

De morbis, qui e calculis felleis possunt oriri.

Calculos biliarios vesicae felleae inesse posse, qui nullum trimentum aegroto efficiant, haud dubium est, ita ut superte aegroto nullo modo suspicantur, sed primum dissecto davere a medicis inveniantur. Ut enim calculus urinarius nibus inesse potest, qui nullum detrimentum, nullum dolorem, llam lotii retentionem afferat, sic quoque calculi in vesica lea remanere possunt absque ullo eorum praesentiae signo, um eorum magnitudo, copia, figura et situs ejusmodi sit, o aegrotus nullo modo vexetur, neque bilis effluxum propentium neque organorum digestionis actiones perturbantium. satis magna bilis copia vesicae inest ejusque effluxus per dus biliarios non prohibetur ac pauci tantum et parvi adsunt lculi, haud admirandum est, quod illi, quamdiu per bilem rant, neque ductus molestant, nihil mali efficiant. Atque am si calculi parvi per dilatatos ductus facile transire posnt, saepe nullo modo eorum praesentia sentitur. Sic innti calculi in vesicis et fellea et urinaria hominum, qui ex is morbis et multum diversis ab iis, qui e calculis illis

oriri possunt, mortem obierant et qui superstites nullo sympt[o]mate vexati erant, quod calculorum suspicionem mover[et]. Id jam affirmant Petit, Baglivius, Morgagnius omnesq[ue] fere hujus saeculi autores, qui dissecantes cadavera hominu[m] quos multos per annos curaverant, calculos invenerunt, qu[o]rum et illis et aegrotis ipsis ne minima quidem erat suspic[io]. Firmissimum vero huius rei argumentum hoc afferri videt[ur], quod casus noti sunt, in quibus aegroti, postquam calculi [bi]liarii dolorem magnum et colicam quae dicitur hepatica eff[e]cerant, per longum temporis spatium omni dolore erant lib[e]rati, ita ut optimam haberent spem, quod caussa morbi o[m]nino sublata videretur; sed subito transit iterum calculus [in] ductum cysticum, quo novo morbi impetu spes illorum ad i[n]ritum cadit iisque praeclare ostenditur, etiam nunc adess[e] calculos et iam tum adfuisse, quum bona ipsi gavisi era[nt] valetudine. Idem evenit, quum calculi organis uropoëtici[s] insunt, ubi aegrotus per aliquod tempus item casibus libera[tus] tus est, quamquam calculi semper remanent, quod praeclar[e] sequens casus ostendit. Quamobrem difficillimum est ad di[ju]dicandum num revera adsint calculi, numque, si adfuerint nondum aegroti iis liberati sint. Interdum accrevit calculorum numerus et multitudo, ut tumorem forment in hypochondrio dextro sub costis spuriis et tactu in hominibus marcidis perspici possint; aut si unicus calculus et magnus adest, tumorem durum ac rotundum inde formari dicunt.

Quum molestiae e calculis ortae tam parvae saepe esse solent, multi priorum temporum medici paucos tantum, multi quoque nimis magnos praestare effectus illos putavere; sed quum bilis tam utilis, tam sit necessaria cibis concoquendis

usque qualitas formandis calculis iam multum sit saepe rversa, quumque magnitudine, copia, figura calculorum ipsom vesica fellea semper irritetur atque ductus cysticus perepe obstruatur, quare effluxus bilis in duodenum impeditur, cile est intellectu, illos plurimorum morborum semina esse sse. Irritatione continua membranae mucosae vesicae felle eiusque ductuum spasmus vehementissimus excitari pott, unde icterus aliaque detrimenta oriantur. Si ductus ob'ent, spasmo vehementi rupturam afferre possunt. Ex irritione autem non solum oritur spasmus, sed etiam inflamtio; quae quum eius caussa, calculi, removeri nequeant ue ita magis magisque semper irritent, in chronicum abit tum et in omnes illas transire potest condiciones, quae ammationem sequuntur. Itaque observantur induratio veae felleae eiusque ductuum suppuratio, quae stimulo inmmationis continuo perstante nullo modo ad crisin deduci est, et e renovata inflammatione tandem formatur aut cosio partium et inde fistula, aut ruptura vesicae felleae; ro observantur gangraena, ulcera vesicae ex inflammatione ginem ducentia. Si autem calculus demittitur in ductus, coarctatio aut obstructio eorum oritur, unde varii rursum us existunt, qui gravissimi sunt momenti. Haud raro ique sunt inventi ductus hepaticus, choledochus et cysti- maxime dilatati, quum simul aderant aut antea identidem anum erant amissi. Quum autem calculi saepe viam, qua ab hepate removetur, angustent, in caussis hydropis cae felleae esse dicuntur, quam saepe sequuntur ascites, rothorax, oedema pulmonum aliaque, quibus simul miser- moriuntur aegroti. Et ossificatam totam vesicam inven-

tam esse permulti affirmant autores aut inflammatione chr nica aut eadem qua calculi, qui simul aderant, caussa orta

Nunc singulos hos morbos eorumque symptomata exp care conabor et quae collegi, si forte pro iuvenilis aeta imbecillitate in nonnullis peccaverim, indulgenter ut res ciatis apto.

De neuralgia vesicae felleae.

Provocatur hic morbus, quem medici colicam hepati vulgo nominant, irritatione membranae mucosae vesicae fell aut calculis orta aut obstructo ductu cystico, calculis ni bilis in vesica copia accumulata. Initium capit spasmus vehemente et perdurante dolore, a costarum margine us ad epigastricam regionem tendente, cui mox accedunt naus vomitus biliosus, praecordiorum anxietas, os siccum, cu arida, icterus, alvus obstructa atque febris. Dolor ille val vehemens, modo remittens, modo subito increscens est insig spasmi symptoma; eius sedes est regio hypochondriaca dext paululum infra costas spurias versus regionem umbilicale quae regio dolens si premitur, dolor magis sopitur, quam a getur, atque hac re differunt etiam inter se dolor inflamm torius et spasmodicus. Nauseam atque anxietatem aegrot vexantes sequitur vomitus, quo mox materia evacuatur cib cum bile commixtos continens. Pulsus simul spasmodic cutis frigida colore interdum flavescente. Molestiae inde ort saepe per diem noctemque aegrotos atrocissime vexant; cr scunt haec symptomata aeque vehementer atque celeriter tandem decedit colicae impetus, multa bilis copia aut p

aut per anum evacuata. Occasione autem aliqua data, rum morbus incrudescit, ita ut certis interdum temporis in-rvallis impetus redeat et aegrotum cruciet. Nam quamdiu ussa spasmi calculi non sunt remoti, unoquoque tempore riis rebus spasmus denuo provocatur. Thomas Coë id lci posse scripsit acribus sensuum affectionibus magnisque rporis motionibus, sed etiam caussis, quas intelligere nemo ssit; facile esse intellectu, magnam corporis motionem at-e imprimis subitam hepatis commotionem aut partium ei vi-iarum calculum e vesica in ductum movere eoque modo asmum provocare posse; idem effici vehementibus animi ectionibus, imprimis ira, quae non solum totum corpus rturbet, sed etiam, uti omnes autores affirmant, maximam bilem atque organa ad eam formandam reservandamque nea habeat vim. Restat ut casum quendam ab eodem au-e observatum enarrem. Vir quidam quadraginta annorum esus colica illa hepatica fuerat affectus post aliquot dies petu atrocissimo vexatus quinquaginta vel etiam plures cal-los felleos admodum parvos per anum emisit; quo facto per to hebdomadas satis bona erat valetudine; tum denuo ma-n illud eum vexabat, usque iterum removebantur multi cal-i. Qui status postquam per tres menses rursus redierat, eo tempore semper bona est gavisus valetudine usque ad rtem, quam multis aliis causis, quam calculis felleis obiit. Ex-it autem hoc loco quaestio subdifficilis, num post primum petum omnes qui vesicae felleae inerant calculi remoti et que ad secundum impetum novi orti sint, an pars eorum st primum relicti rursus illud malum provocaverint. Quam-ı calculi tali magnitudine remanent, ut ductus biliarios in-

trare possint, aut quamdiu bilis ad formandos calculos ap[illegible] est, novi semper spasmi impetus aut magno aut parvo tem[illegible]poris spatio interjecto aegroto imminent, qui mox post pauc[illegible] hebdomadas, mox post nonnullos menses, mox etiam post un[illegible] vel duos annos redeunt. Qui impetus si haud magno spa[illegible] post primum interjecto existit, haud dubie calculi nonnu[illegible] dum plurimi erant remoti, remanserunt; sin vero per maxim[illegible] spatium aegrotus malo illo liberatus et calculi, qui novo [illegible] impetu emittuntur, nec magni nec duri sint, maxime est [illegible]risimile, novos exortos esse calculos.

De inflammatione vesicae felleae et ductuum biliarior[illegible]

Alius morbus quem frequenter e calculis ortum observ[illegible]verunt est inflammatio, qna et cystis et eius ductus affi[illegible] possunt. Est autem aut acuta aut chronica, illa plerumqu[illegible] aliis caussis, ut gastricismo, raro calculis et tum quidem, [illegible] mox per anum emittuntur, haec autem fere semper e calculi[illegible] oritur. Quamdiu enim caussa inflammationis calculi adsun[illegible] inflammatio decedere nequit et in chronicum abit statum[illegible] Medici prioris saeculi etsi multa de conditione bilis vari[illegible] tractaverunt et calculos bene cognoverant, pauca hujus inflam[illegible]mationis exempla exhibent. Primus Th. Coe hujus rei men[illegible]tionem fecit, sed ipse etiam pauca de hoc gravi morbo dixi[illegible] Huius morbi symptomata sunt haec: dolor subitaneus corripi[illegible] regionem hypochondriacam dextram paululum ab epigastrio et infra costarum inferiorum marginem; est autem is ta[illegible] atrox, ut respiratione atque etiam decubitu in dorso augeatur itaque aegrotus neque in dextro latere neque in dorso de[illegible]

mbere nec pedes extendere valet, sed plerumque pedibus ractis situm in latere sinistro occupat eo modo, ut nec stimentorum neque corporis ipsius moles locum affectum l minime premat. Dolor postquam per decem circiter horas rstitit, in leniorem transit, pressu auctum, locum fere eun- m obtinens. Dum dolor remittit, corporis superficies colo- n flavum magis magisque exhibet, ita ut post decem cir- er horas tota cutis et ipsa coniunctiva oculi colore flavo affecta. Quum semper nausea morbum antecedat, nunc nitus oritur, postquam dolor remisit et color flavus cor- is superficiem totam obduxit; vomitus vehemens et per- ns materiem aquosam et mucosam evacuat. Ad haec dira gravia symptomata necesse est accedere febrem, quae su parvo atque contracto sitique vehemente magis, quam ore et frigore insignis est. Alvus aut ducenda aut laxanda, m alio modo non solvatur; sedes tum virides; lotium um.

Si caussa inflammationis calculi tum non removentur, ad- etur icterus, qui interdum in viridem abit colorem; dolor x redit, mox remittit. Tum saepe per totum abdomen nditur et dum cutis fit arida sitisque cessat, saepius rotus mortem obiit aut suppuratione aut alia vesicae felleae eneratione ortam. Inter ductuum autem et vesicae ipsae ammationem hoc est discrimen: in ductuum inflammatione r magis regionem epigastricam versus et ad marginem tarum situs; in cholecystitide autem hypochondriacam tram tenet dolor; si ductus inflammati, horizontalis pressus liam partem tendens, quae ex umbilico vergit ad costam vam, dolorem adauget. A spasmo vesicae inflammatio

discernitur dolore continuo et permanente, ictero, qui s ipso dolore corporis superficiem corripit et si dolor remitti non omnino tamen evanescit, inflammatione perstante. Ce memorandum est adhuc, inflammationem vesicae etiam par vicinas, substantiam hepatis arripere, itaque hepatitidem p vocare posse.

De suppuratione, ulceribus et gangraena vesicae felleae

Ex chronica illa inflammatione omnes illas condicion quae omnino inflammationem sequi solent, oriri eo magis risimile est, quo maiores sunt molestiae, quas calculi vesi felleae eiusque ductibus afferunt, inter quas prima est supp ratio. Rarius quidem ea aliis vesicae felleae morbis obse vatur; quum autem continuo calculis membrana illa muco inflammata iterum atque iterum irritetur, illum exitum sume posse inflammationem facile est intellectu. Louis et Andr eiusmodi casus calculis provocatos litteris tradidere atque a quoque multi tales observaverunt. Est quoque observat quaedam in Hornii annalibus. Eius morbi symptomata su haec: regio hypochondriaca dextra intumefacta ac tensa; dolor pressu auctus et tam atrox, ut aegroti in dextro late recumbere nequeant. Huc accedit febris vehemens, nausea saepe vomitus, alvus obstructa, pulsus inflammatorius, cut sicca et arida. Mox remittunt haec symptomata et aegro delirant. Abdomen inflatum, tumor elasticus, pressui faci cedens in hypochondrio sentitur; lingua obtecta, febris hecti adest; tumor hypochondrii augetur et super cutem exsurgi tandem rumpitur pus album emittens calculis nonnullis mixtu Hoc modo oritur fistula biliosa, de qua postea scribamus.

Multis autem in casibus non tam feliciter evadit suppu- io, sed in peiora symptomata abit morbus. Dum abdomen um atque hypochondrium magis magisque inflatur et exten- ur, dolor adaugetur artusque aegrotorum opprimit frigus; cedunt deliria, sopor, cutis ex albo flava, facies hippocra- a; quo statu exhaustis viribus tandem diem obit aegrotus premam.

Caussarum frequentissima suppurationis sunt calculi, qui nia quam afferunt irritatione obstant, quominus inflammatio a ad finem deducatur; si calculi ductibus insunt et ita haeret, ut ne minima quidem puris copia effluí possit, tumor , quem supra descripsimus, in hypochondrio dextro oriatur esse est. Haecce explicatio probatur etiam calculis in ctibus biliariis eorum inventis, qui suppuratione vesicae leae mortui erant, ut a multis autoribus est traditum. Ad gnosin autem statuendam conferunt haec: praegressa in- mmatio, quae in chronicum abiit statum, febris hectica, pus lotio repertum, symptomata ad hepatis morbum spectantia tumor magnus in hypochondriaca regione dextra situs.

Ab inflammatione vero et spasmo vesicae felleae distinguitur ppuratio dolore non tam atroce, pure in urina, tumore ele- o, cute ex albo flava. Quam rem ut accuratius exponam, servationem commemorabo, quam in diario clinici Bonnensis atam inveni. Mulier quaedam quadraginta annorum multos annos maxime variis intervallis vexata est colica hepa- a, donec tandem inflammationis vesicae felleae febrisque nptomata exsisterent. Haud multo post in suppurationem m abire febris hectica, pus in lotio repertum, tumor in gione hypochondriaca aliaque symptomata satis probabant.

Quae dum magis magisque in peiora ruebant, tandem aegro
mortem obiit. Dissecto cadavere repertum in hepate magn
ulcus pure plenum et in vesica fellea nimis magna sex c
culi magnitudine nucis avellanae. Casus quam ipse obs
vavi est hic: Vir quidem annos octoginta natus multis die
vehemente in regione hypochondriaca dolore laboravit; he
erat tumefactum; aderant vomitus, febris; pulsus post t
dies debilis et intermittens; vires deminuebantur. Adhibit
calomel, cucurbitulae, vesicans et camphora, sed omnia s
utilitate. Mox accessit facies hippocratica et aegrotus e
atrocissimo ventris dolore, continua vomituriatione, sudori
calidis decimo die, postquam morbus initium ceperat, mort
obiit, Cadaveris dissectio dedit haec: Abdomen duas vel tr
puris libras continebat; hepar permagnum; vesica fellea ple
pure, maxime extensa; eius parietes indurati; inerant aute
plures calculi magnitudine nucis avellanae; ductus biliar
obstructi calculis nonnullis parvis, qui maxime iis adhaere
bant. Ceterum nihil abnorme repertum; facile vero est in
tellectu, in hac rerum condicione aegrotum vitam longiu
ducere non potuisse.

Aeque ac suppuratio ad mortem tendunt ulcera vesica
felleae, quae saepe e praegressa inflammatione calculis ex
orta observata sunt, uti Louis, Coe, Andral et Morgagniu
affirmant; symptomata autem ad diagnosin certam statuendam
maxime in obscuro sunt et maximam partem cum iis con
gruunt, quae in suppuratione commemoravimus. Idem dicen
dum de iis casibus, quos ab autoribus, imprimis a Morga
gnio traditos invenimus.

Gangraenam etiam ex inflammatione ortam affirmant rgagnius et P. Frank, qui eiusmodi observationem is tradidit.

---

e coarctatione atque obstructione ductuum choledochi, hepatici et cystici.

Hunc morbum frequentissime calculi fellei provocant. rctatio autem est parietum ductuum nimia appropinquatio, lumina eorum nimis sint angusta; obstructio vero, ubi en omnino deest, ita ut e vesica fellea nulla in duodenum isire possit bilis copia. Omnes quoque autores hunc bum commemorant; optime autem omnium quos legi nnetus [26]), cuius verba ipsa afferam.

„La cavité des canaux cystique, hépatique ou cholédoque ut s'effacer complétement: ces canaux ressemblent souvent rs à de véritables cordons fibreux. Lorsque leur obliation n'est pas partielle, ce qui est le plus commun, la rtie de la cavité qui n'est pas obstruée conserve son calibre rmal ou acquiert plus d'ampleur. Dans un cas particulier un calcul bouchait l'orifica duodénal du canal choledoque, Andral assure que celui-ci était tellement dilaté dans reste de son étendue, que son diamêtre égalait celui de veine porte. On conçoit facilement que le même effect rait pu avoir lieu si l'obstacle avait été dû à une autre ise. La membrane muqueuse de la vésicule peut aussi paissir au point d'en oblitérer entièrement la cavité. On

---

26) Monographie complète sur les maladies du Foie. Paris 1841.

„a vu cette poche ne former plus qu'un petit corps 1
„auquel se terminait le canal cystique.

„Si l'on en croyait même les auteurs, elle aurait en
„rement disparu quelques fois, et l'on n'aurait trouvé à
„place que du tissu cellulaire plus ou moins condensé.

„J'ai parlé, dans l'un des articles précédens, des pie
„qui passent du foie dans la vexicule, ou qui se deve
„pement primitivement dans celle-ci. Ce qu'il me r
„maintenant à signaler à l'attention des praticiens, c'est q
„lorsque le canal choledoque est oblitéré et que les cond
„hépatique et cystique ne le sont pas, la bile s'accum
„dans son réservoir et donne lieu à une lumeur qui dépa
„le bord tranchant du foie.“ —

Multae sunt caussae, quibus ductus biliarii obstruuntur
coarctantur, ut vermes, excretiones polyposae, nimia accum
lati viscidi muci copia, inflammatio multaque alia; hic aut
modo de calculis, qui saepissime illius obstructionis caus
sunt, verba faciam. Calculus, qui ductibus biliariis ine
semperque magis magisque crescit, canalium coarctationem
tandem obstructionem efficit, nec minus si e vesica fellea
ductum cysticum propellatur. Quodsi non tam magn
est, ut totum canalis lumen expleat, tamen irritatione co
tinua, ut iam supra diximus, inflammatio oritur, quae ductu
angustat. Apud Morgagnium et Andralium multa huius
cemodi sunt commemorata. Ex inflammatione oriri potes
induratio, quae non rarior coarctationis caussa est. Se
num ex inflammatione hanc indurationem oriri necesse si
non satis liquet; sola enim irritatio ad gignendam induratio
nem sufficere videtur. Plures enim exstant casus, in quibu

inflammatio ne antegressa non satis constat. Observata ex induratione coarctatio ab Andral et Louis.[27]

Saepissime autem coarctatio meatuum biliariorum a spasmo ginem ducit, qui, ut supra scripsimus, plerumque calculis vocatur. Apud Morgagnium[28] inveni exemplum huius smodicae coarctationis. Vir quidam in regione hepatica t vulneratus, quod vulnus parietes abdominis non penebat. Accessit icterus et febris biliosa, quae per tres dies n vexabat. Ictero iam deminuto spes magna sanitatis reuendae erat, quum animi perturbatione vehemente afficeur, quae pulmonum inflammationem efficiebat. Tertio post mortem obiit. Cadaveris dissectio ostendebat tres calos in vesica fellea; ostium vero ductus biliosi adeo coartum, ut totum eius spatium esset absumptum neque bilis tula in duodenum viam sibi aperire posset. Pessica omm obliteratio est ex exsudatione per inflammationem duum calculis orta prodiens. Hanc non solum icterus conns et vix remittens comitatur, sed omni bilis transitu in denum impedito, illius accumulatio in vesica fellea effliur, qua et bilis secretio turbatur et organa secretoria ac cipientia summopere dilatari possunt. Calculi, qui in caem penetrant, vehementissimum provocant dolorem hypondrii dextri, qui quod ad vehementiam spasmodicus, quod o ad continuitatem inflammatorius esse videtur. Inde suineus icterus, qui saepe periculosus. Si autem transitus permittitur calculo, ruptura canalis oriri potest; qui

27) Mémoires ou recherches anatomico-pathologiques par A. Louis. is 1826.

28) c. l. sc.

transitus pendet a magnitudine et superficie calculi; qua scabra est et spinas exhibet, magis irritat membranam cosam. Quum autem saepius inventi sint calculi in duct quae nullum detrimentum aegroto attulissent, quaeritur, u ante an post mortem calculus ductum intraverit. Si cystico inerat, superstite aegroto sine ullo detrimento i permanere potuerat; sin autem ductui hepatico aut comm tum vero si ante mortem iam aderat, symptomata icteri fuerint necesse est; quae si desunt, post mortem in du ingressum esse contendimus. Id quoque affirmant per autores, Andral, Morgagnius, Th. Coe, alii.

Symptomata quae coarctationem sequuntur, non tam g via sunt, quam quae obliterationem; cuius symptomata ha Icterus pertinax, viridis aut e flavo viridis, qui usque mortem aegrotum vexat; dolor in regione hypochondri dextra paululum infra costarum marginem umbilicum vers qui saepe valde obtusus per totum morbi cursum persta eiuscemodi casum enarrant Andral et Morg gnius. Saepe ictero accedit ascites; ex arcta enim co nexione, quam vesica fellea cum membranis serosis obtin adaucta fluidi serosi secretio oritur, unde ascites, quod m lum abdomen maxime extendit et punctione iterata denuo ve aegrotum, qui summa dein macie diem obit supremam. Qu niam vero bilis tam est necessaria ad cibos concoquend si eius transitus in intestina impeditur, oriantur necesse indigestiones et motus peristalticus impediatur, qua de caus tandem alvus tarda et deficiente bile in chymo et faecibus c lor illorum mutatur. Ex hac intestinorum tarditate et dig stionis corruptela tandem oritur carnis et virium deminut

ı phthisis. Huc accedit, ut quum bilis in intestina trans- neqneat eaque de caussa in sanguinem recipiatur; permu- r sanguis et sic vera sanguinis cachexia, origo plurium borum oriatur. Sic oriuntur et ascites et haemorrhagiae, saepe pertinaces icteros comitantur. Sin vero vel parva copia in duodenum transire potest, aegrotus etsi ictero tus tamen satis bona valetudine vitam perducit; quod potest, si calculus non tanta magnitudine est, ut totum lem obstruat.

De dilatatione ductuum.

Dilatatio ductuum choledochi, hepatici et cystici calculis is orta non raro est observata. Quamquam e multis et s membranis constructi, nihilominus quam maxime dilatari unt. Eiusmodi observationem legi apud Morgagnium, in cadavere quodam ductum choledochum, hepaticum et cum ita dilatatos invenit, ut duos digitos immittere facile et. Th. Coe casum depingi curavit, ubi varii ductus li, qui ductum hepaticum uniti efficiunt, calculos variae ae ac magnitudinis fere nucis avellanae exhibent, qui duc- bstruunt et maxime dilatant. Relatae sunt nobis com- s huiuscemodi observationes a multis autoribus, a Bezol- Heistero, Nicolai, Verney, Kniphofio, Schen- multis aliis nostrae aetatis. Quorum observationibus demonstratur, haud vero hanc degenerationem inveniri lculis ortam fere semper esse observatam; Cum nimia e ductuum dilatatione simul etiam indurationes atque ranarum crassitiem esse coniunctas videmus, quae ple-

rumque in illorum cadaveribus observatae, quorum ves felleae simul multos continebant calculos. De symptomat vero, quibus hanc condicionem cognoscere valemus, pa admodum distincte usque ad hoc tempus a scriptoribus scripta. Si saepius calculi per anum emissi sunt, hunc tum suspicari licet, praesertim si sine doloribus praegr remoti sunt; quod nisi dilatatis ductubus biliosis fieri ne Nam spasmus ac praecordiorum auxietas oriuntur, si du intrent calculi maiores quam quibus liber exitus fieri pos

---

De hydrope vesicae felleae.

Haud raro etiam sunt calculi caussa hydropis vesicae leae. Hydrops autem, quae et hydrocholecystis nominatur, est morbosa conditio, qua inter ipsius vesicae membr humor aquosus, aut serosus, mucosus seu gelatus in te cellulosam deponitur. Discernendum vero est ab hoc hydr tumor vesicae felleae bile praeter normam collecta ortus, autorum nonnulli hydropis quoque nomen dederunt, quem men distinctionis caussa nosologiae scriptores cholecystom dixerant. Si enim bilis ex impedimentis, quae eius du obstruunt, detinetur ideoque illa praeter normam in vesi cavitate colligitur, magna interdum bilis copia magnum ef tumorem, ut Cline[29]) observavit casum, ubi punctione fa viginti bilis crassae unciae evacuatae sunt. Apud van Sw ten legi casum, ubi vesicam octo bilis crassae libras e buisse narrat. Saepissime vero id fieri solet', si inflammati

---

29) Sammlung auserlesener Abhandelungen für practische Aer B. 14.

us choledochi aut calculis lumen huius canalis obstruatur
ilis effluxus impediatur. Qua ratione saepe tumor subita-
in hypochondrio dextro oritur, qui inflammatione remit-
et ipse evanescit. Hic accidit in ductus choledochi in-
natione, quae hocce signo insignis est, quod tumor cum
e ei ictero adest; deficiente enim ictero et dolore, defi-
tiam tumor. Tumorem evanescentem aut vomitus biliosus
liarrhoea biliosa sequitur. Andral casum enarrat, ubi
cholecystonco laborans in sanitatem restitulus aliisque
sis, quam calculis morbus ortus est. Petit talem cho-
toncum pro abscessu habuit; quum vero ancotomiam vel-
nstituere ac parietes abdominales iam dissectae essent,
subito evanuit et diarrhoea biliosa est orta; quo facto
is quoque evanuit.

ariae sunt caussae, quae ad hydropem vesicae felleae
sunt. Accusant multos hepatis morbos, ut indurationem,
hiam, hypertrophiam, et imprimis oedema ut caussas
destructionis. Saepissime vero oritur hydorps aut efflu-
ilis ad vesicam prorsus sublato aut impedimentis, quae
qua bilis ab hepate removetur angustant. Utramque
conditionem calculis plerumque provocari, antea iam
uimus. A. Sebastian[30]) in omnibus illis casibus
ubi hydrops fuerit repertus, nullam bilem ad vesicam
nitti potuisse bilemque exsiccari in vesica fellea, antea-
hydrops oriatur; liquorem enim nulla bilis indicia tenere,
li remota secernatur. Si autem exitus bilis in duode-
mpediatur, accumulatur in vesica, quae valde extenditur.

———

) Dissert. de hydrope vesicae felleae. Heidelberg 1827.

Qua accumulatione atque extensione bilis quoque depravat
Reiecta enim materies biliosa hepar vitiat, quod illam in sa
guinem reducere cogitur; sanguis autem inde corruptus fact
abnormem bilem excernit, quo modo tandem hepar et bilis
depravantur, ut tandem aquae speciem prae se ferant.

Symptomata quae ad vesicae hydropem spectant, h
sunt: initium sumit a dolore pungente aut lacerante aut ure
in hypochondrio dextro, qui dolor primum vehementissi
mox vel senescit vel intermittit vel certis periodis re
Vehementia autem eius et continuitas a variis aliis conditi
bus pendere videntur, imprimis a morbo complicato. A
dunt anxietas atque inquietudo, quarum gradus a malo lo
et ab aegroti constitutione pendet, dyspnoea, desiderium
borum imminutum, ventris intumescentia, alvi tarditas, sp
mus, icterus et febris, vomitus interdum, lingua obtecta
nausea. Si vomitus adest, aegroti non bilem, sed solos cil
aut solam aquam eiiciunt. quod symptoma etiam ad morb
dignoscendum insigne est. Icterus sub morbi initio origin
ducit; qui utrum continuus sit an intermittens, pendet a mor
se evolvente aut iam evoluto. Ab initio enim, ubi obstruc
non omnino perfecta est, facile bilis aut liquor, qui loco bi
adest, pro tempore in duodenum transire valet, unde sang
a bile, cutis ab ictero liberatur. Sin vero obstructio perfec
icterum continuum aegrotum vexare facile intelligitur. Icter
autem magis in viridem transit. Quae res postquam aliqua
diu perstitit, surgit tumor parvus, circumscriptus, pressui f
cile cedens, paululum infra costarum marginem. Mox acce
ascites, hydrops, pedumque oedema. Tumor hypochondrii i
diem crescit saepeque locum mutat, ita ut mox regionem g

cam mox iliacam expleat. Atque etiam in regionem illa-
n et hydrogastricam illam posse descendere Walther
mplo probavit. Quamadmodum vero in omni hepatis morbo,
etiam in hoc constitutio ac valetudo aegrotorum haud
tum turbantur; sunt enim qui per complures menses ne-
is praeesse valeant, quanquam multi subitanea morte sae-
s absumuntur. Si autem aegroti hydrope non afficiuntur,
s existit, quae summa macie corpus mulctare solet.
pius verus accedit ascites, hydrothorax, oedema pulmonum,
ti et pedum, quibus simul miserrime moriuntur aegroti.
coenaesthesis in decursu morbi maxime turbatur et psy-
a condicio sub morbo tristissima; maniam ad finem ob-
avit Sebastian, Wiedemann (Reil's Archiv Bd. II.)
ncholiam religiosam.

Alium quoque exitum et perniciosissimum sumere potest
ops vesicae felleae. Si enim tumor ille nimis magnus,
vis mechanica casu fortuito abdomini illata aut volumen
s nimis grave atque auctum rupturam vesicae felleae et
ionem liquoris in abdomen efficere potest, quae efiusio
m mortem aegroti adducit. Atque etiam hydropem sequi-
saepe inflammatio, quae suppurationis, abscessus, fistu-
n, indurationis, concretionis, gangranae, obliterationis ve-
ae, morborum ipsius hepatis eorumque sequelarum caussa
potest.

Diagnosis morbi praesertim tumore in hypochondrio dextro
ictero et dolore supra umbilicum et infra costarum mar-
s coniuncto statuitur; et tumor elasticus et circumscriptus
ito plessimetro dat humoris sonum. Inter morbum no-
n et abscessum hepatis, cum quo facile confundi potest,

hoc est discrimen: abscessus subito post dolorem, hyd interdum multo post eum oritur; in abscessu remittit do simulac tumor oritur; in hydrope quidem a primo temp adest, sed lenior. Tumor hydropicus interdum evanescit, redit; tumor ex abscessu rarius aut potius nunquam evanes tumorem ex hydrope evanescentem diarrhoea biliosa aut mitus biliosi, tumorem ex abscessu illi nunquam sequun tumor ex abscessu non tam elasticus, quam ex hydr Difficillima quoque est diagnosis ab hydrope saccato, qui a circumscriptus, durus ac mobilis est. Sub hydrope sac autem icterus deesse potest, numquam autem in tumore sicae felleae. Si tumor ex hydrope in regionem iliacam scendit, facile cum tumoribus hac in regione ortis commis potest. Tali in conditione anamnesis imprimis in usum canda, num icterus ante tumorem adfuerit, num dolorem bitaneus icterus secutus sit, num tumor evanescat ac rede

De perforatione vesicae felleae eiusque ductuum.

Venimus nunc ad morbum gravissimum, cuius caussa p rumque sunt calculi, ad perforationem vesicae felleae eius ductuum. Oriri haec potest e variis conditionibus, aut vulnere et ruptura, aut ex ulcere aliaque degeneratione, q e calculis originem saepe ducunt. Sunt enim calculi quor forma fructus mori instar et structura firma ac dura est; si in ductus penetraverint, facile spasmum tantum effic possunt, ut subito ruptura ductus oriatur, aut irritatione at inflammatione suppurationem movent, ut inde cum vomitu dolore, qui simul hunc statum comitare solent, tandem p

tio ductuum provocetur. Quodsi bilis in abdomen effusio
dit, dolor subitaneus, vomitus vehemens et continuus ante-
nt lipothymiam; abdomen raptim intumescit signaque prae
ert effusi humoris; respiratio difficilis, pulsus parvus, celer,
is; membra frigore pressa; facies pallida, mox Hippo-
ca; alvus omnino obstructa; dein nausea et vomitas;
s, alvo soluta, viridis vel albidi coloris; icterus cutem
pat. In haec symptomata aegrotus miserrime deiectus
em mortem obit; haec enim bilis effusio statim ad mortem
ere dicitur ab omnibus autoribus, sed Chelius unum
rat casum observatum [31]), ubi tribus punctionibus variis
dis factis magna bili similis copia evacuata sit et aegro-
in sanitatem restitutus; ibi autem esse adnotandum, liquo-
evacuatum chemica arte non fuisse examinatum.

Si autem nimia bilis copia vesicae felleae inest eamque
me extendit atque inflammatio eius parietum peritonaeum
ehendit, ita ut cohaesio utriusque partis inde oriatur, ab-
sus formetur biliarius, qui denique extrinsecus pus effun-
in abdominis parietes novum vesicae efficit ostium; tum
am biliosam natam esse dicimus. Sin vero colon trans-
um aut coecum inflammatione facta cum vesica magis
um peritonaeum versus expansa cohaeret, suppuratio inde
r et perforatio, qua ratione fistula biliosa interna existit.
fistulam internam ab externa multis aliis signis, quae
nctionum perturbationes pertinent, distinctam esse, facile
igitur. Fistulae externae ostium modo situm est in
ne umbilicali, modo in hypochondriaca dextra, modo in

) Foyer in Medico-chirurgical Transactions. Vol. IV. p. 330.

iliaca, rarissime in epigastrica; abditum est margine carn
multum fluidi excernit, quod variis temporibus maxime va

Si parva admodum bilis copia e fistula excernitur, c
coctio ciborum parum a norma recedit et ita paucas
plane nullas aegroto fistula affert molestias. Sin vero ma
bilis copia e fistulae ostio profluit, concoctio turbatur, a
fit tarda, sedes albidae, quum bilis desit, quae non m
motum peristalticum incitet, sed etiam ad colorem fae
multum conferat. Summum autem aegroto periculum aff
potest subitanea fistulae obstructio; unde non solum vomi
dolor atque anxietas, sed etiam e denuo accumulata bilis
pia recens inflammatio oritur, quae tandem suppuration
rupturam vesicae bilisque in abdomen effusionem et inde m
tem subitaneam haud raro provocat. Obstruitur autem fist
plerumque calculo maiore, qui canalem intrans in loco,
ille angustior est, sistitur, unde bilis effusio in fistulam pr
hibetur et illa gravia symptomata, supra commemorata, pr
vocantur. Haec autem res periculosissima semper est tim
da, nam etsi quam plurimi sunt remoti calculi, semper tam
denuo gignuntur et per fistulam emittuntur. Chelius in lib
suo, ubi de fistula biliosa scripsit, enarrat casum mulier
ubi antegresso vehemente dolore colicaque hepatica apertu
in umbilico orta magna copia calculorum pisi magnitudine r
moti sunt. Boger casum quendam commemorat, quo oct
ginta calculi per fistulam erant emissi. Exemplum aute
rupturae vesicae felleae vidimus in clinico Bonnensi; erat ei
mulier progressae iam aetatis, quae subito per biduum dolo
atrocissimo hypochondrii dextri cruciata erat, ita at etia
narcoticis satis magna dosi adhibitis nullum daretur solame

rtio die mortem obiit. Cadaveris dissectio dedit haec: ngna bilis copia in abdomen erat effusa, vesica fellea per-ata; haec ipsa et ductus multos continebant calculos et gnos, structura firma ac densa.

Sin vero vesica fellea cum aliqua intestini parte inflam-tione antegressa cohaeret, abnormis ductus choledochi in-rtio et inde fistula interna biliosa oritur, cuius symptomata ulto graviora sunt. Evanescunt quidem dolor et tumor, qui tea aderant, sed gignitur diarrhoea et sedes bilem, pus et culos secum ducunt; nunc continuo magna bilis copia ex-rnitur. Quamquam aegroti aeque atque illi, qui fistula ex-na laborant, per longum tempus vitam ducere possunt, ta-n magna bilis copia semper evacuata et diarrhoea fere ntinua miserrime tandem pereunt. Adnotandum hic est, nper fere fistulae antegredi icterum, qui si bili effusio libera a est, plerumque evanescit, quam tum sanguis a bile libe-ur. Diagnosis autem fistulae biliosae facile potest statui, esertim si ea quae antegressa sunt simul respiciuntur.

Restat, ut de quibusdam degenerationibus, quae sub cal-orum praesentia interdum sunt observatae, breviter verba iam. Inventa enim est in cadaveribus dissectis vesica xime atrophica, quae calculum omnino circum dabat, et diti sunt ab autoribus multi casus, in quibus maxime indu-i ac lapidei observati sunt ductus biliosi et vesica. Th. e in libro suo casum enarrat a Ruysch observatum, qui mbranam vesicae felleae internam quasi lapideam, ut auto-verbis utor, exhibuit, cui quidem non calculi, sed bilis

crassa inerat. Idem autor cadavera esse inventa scrip- ubi vesica felleae cum calculo magno concreta unicam fi massam formare videbatur. Inveni in Hufelandi anali exemplum valde memoratu dignum; in muliere observavit d ctum choledochum in materiem osseam transformatum, calc lum magnitudine ovi columbini vesicae felleae inesse. Ha induratas atque ossificatas vesicas felleas eodem modo o putant, quo calculos; cuius morbi symptomata maxime in o scuro sunt.

Postremo est vesicae felleae et ductuum relatio ad syst ma nervosum commemoranda, quae inde manifestatur, qu in multis vesanis atrophiam aut aliam vesicae degeneratione invenerunt, et in apoplecticorum quoque cadaveribus vesica felleam minimam. Qui e vesica fellea laborant, eorum co naesthesis plerumque maxime est perturbata; itaque calcu fellei hypochondriasis atque insaniae saepe dicuntur caussae

Vita.

Carolus Fridericus Pistor Coloniae Agrippinae XVI. mensis Augusti anni h. s. XXVII natus a patre derico et matre Julia e. g. Hirschhauer, quam rte mihi ereptam lugeo, confessioni addictus evangelicae i.

Primis literarum elementis domi instructus, Gymnasium oniense evangelicum adii, unde examine maturitatis suato anni XLV h. s. auctumno Bonnam petii ibique ab Naumann t. t. Decano facultati medicae adscriptus sum.

Ab hoc tempore his interfui scholis;

Ill. Maier: } de anatomia corporis humani et arte ca-
Ill. Weber: } davera rite dissecandi.
Ill. Plücker: de physice experimentale.
Ill. Naumann: de encyclopaedia studii medici.
Ill. Nasse: de anthropologia.
Ill. Treviranus: de botanice.
Ill. Nöggerath: de mineralogia.
Ill. Bischof: de chemia universali.
Ill. Goldfuss: de zoologia.
Ill. Budge: de physiologia.
Ill. Naumann: de pathologia generali.
Ill. van Calker: de logice et psychologia.
Ill. Wutzer: de chirurgia et akiurgia.
Il. E. Bischof: de materia medica.
Il. Nasse: de pathologia et therapia speciali.
Il. Naumann: de pathologia et therapia speciali et de therapia universali.

Ill. Kilian: de arte obstetricia.

Ill. Wutzer: de anatomia chirurgica.

Ill. Harles: de medicina forensi et de historia medici[nae].

In medico clinico Ill. Nasse, in operationibus obste[tri]ciis in phantomate institutis et in clinico obstetricio [Ill.] Kilian, in chirurgico et ophthalmiatrico Ill. Wutzer, [in] exercitationibus operationum chirurgicarum in cadavere in[sti]tutarum Ill. Hoppe duces mihi fuere.

Verno tempore anni h. s. L. Gryphiam me contuli i[bi]que frequentavi clinicum medicum duce Ill. Berndt.

Omnibus, quos modo nominavi, viris pro summis eor[um] de me meritis nunc gratias ago quam maximas semper[que] habebo.

Tentamine vero philosophico et examine rigoroso su[pe]ratis spero fore ut dissertatione thesibusque defensis sum[mi] medicinae, chirurgiae et artis obstetriciae honores in [me] conferantur.

THESES.

I.

culi biliarii multo gravioris sunt momenti aegrotis, quam urinarii.

II.

capitis vulneribus sutura cruenta omnino non adhibenda.

III.

modo sunt certa graviditatis signa.

IV.

typho methodus exspectativa optima.